

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЗ «ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені К. Д. УШИНСЬКОГО»

**МУЗИЧНА ТА ХОРЕОГРАФІЧНА ОСВІТА
В КОНТЕКСТІ КУЛЬТУРНОГО
РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА**

**Матеріали і тези VII Міжнародної конференції
молодих учених та студентів
(04-05 листопада 2021 р.)**

1 том

УДК: 37+78+792.8+008-021.1

Музична та хореографічна освіта в контексті культурного розвитку суспільства. Матеріали і тези VII Міжнародної конференції молодих учених та студентів (Одеса 04-05 листопада 2021 р.). — Т.1. - Одеса: ПНПУ імені К. Д. Ушинського, 2021. — 102 с.

Рекомендовано до друку вченою радою факультету музичної та хореографічної освіти Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського». Протокол № 3 від 18.10. 2021 р.

Редакційна колегія:

Шип С.В., доктор мистецтвознавства, професор;

Батюк Н.О., кандидат педагогічних наук, доцент

Матеріали і тези друкуються в авторській редакції

©Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського, 2021

присвоєння штампів, натомість творчого проникнення в музичний зміст» [3]. Саме тому вважаємо доцільним використовувати замість слів виразний рух, як засіб вираження музичних почуттів.

В якості узагальнюючого висновку слід зазначити, що діяльність вчителя музики при активізації слухової уваги учнів молодшого шкільного віку повинна бути спрямована на активізацію в учнів уваги щодо поєднання звуків різної висоти, тривалості, сили, тембру, а також їх виразності та настрою.

Література:

1. Заря Л.О. До проблеми методики формування інтересу до музики в молодших школярів з використанням мультимедійних техноолгій на уроках музики / Л.О. Заря // Вісник, Луганський НПУ ім. Т. Шевченка, № 8. – 2011. – С. 150-155.
2. Зіміна О.М. Основи музичного виховання і розвитку дітей молодшого віку: підруч. для студ. вузів / О.М. Зіміна. — Мн. : Владос, 2000.
3. Гуминська О.О. Уроки музики / О.О. Гуминська. – Тернопіль: Навчальна книга, 2007. – 103 с.
4. Ростовський О.Я. Методика викладання музики / О.Я. Ростовський. – Тернопіль: Навч. кн., 2001. – 216 с.

Квасницька В.М.,

магістрантка

ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К.Д.Ушинського»

Науковий керівник к.п.н., проф. **Кьон Н.Г.**

СУТНІСТЬ ПОНЯТТЯ «МУЗИЧНА ГРАМОТНІСТЬ» ТА СПЕЦИФІКА ЙОГО ПРОЯВУ В УЧНІВ

Анотація: в статті розглядається поняття «музична грамотність» та її реалізація в таких видах діяльності, як музично-теоретичні та музично-історичні знання, сприйняття й інтерпретація художньої ідеї твору, емоційно-усвідомлений відгук на музику та її особиста естетична оцінка, визначення елементів музичної мови й виконавської виразності як засобів створення унікального художнього образу.

Ключові слова: музична грамотність, музично-теоретичні знання, музично-історичні знання, музичне сприйняття, інтерпретація, виконавство.

Європейський парламент та Рада Європейського союзу у 2018 році затвердили поняття грамотності як «здатність розрізняти, розуміти, висловлювати, створювати та інтерпретувати поняття, почуття, факти та думки...». Розвиток грамотності представляється як «фундамент для подальшого навчання та лінгвістичної взаємодії» [1].

Грамотність проявляє себе у різних напрямках людської діяльності, пов'язуючись з уявленнями про компетентності – знання, уміння та навички людини, які роблять людську діяльність ефективною, цілісно реалізуючись на практиці. Зокрема, у сфері культури прояв грамотності пов'язується з уявленнями про обізнаність і самовираження як «...розуміння і повага до того, як ідеї і сенси в різних культурах творчо виражаються і передаються через різні галузі мистецтва і форми культури» [1].

Музичне мистецтво є невід'ємною часткою культурно-мистецького простору, тому музична грамотність є важливою складовою культурного розвитку сучасної людини. У численних працях науковців доведено, що музичне виховання, починаючи з самого раннього дитинства, відіграє важливу роль у стимуляції особистісного творчого потенціалу дітей і є ефективним способом всебічного, зокрема, музичного розвитку й виховання. Ось чому в дитячих садочках передбачена систематична й послідовна робота з музичного виховання, в процесі якої діти набувають елементарних знань і здатності розрізняти жанри (танцювальний, пісенний, маршовий), засоби музичної виразності, які стосуються темпу, динаміки, звуковедення тощо) [3].

У дітей шкільного музична грамотність найбільш активно формується в дітей, які відвідують мистецькі школи та інші позашкільні музичні навчальні заклади. Однак спеціалізовану музичну освіту отримує тільки частка дітей, тому варто звернути увагу на якісний розвиток музичної грамотності всіх, без виключення, школярів, який має відбуватися під час уроків музичного мистецтва в загальноосвітніх школах.

Звернемо увагу на те, що нерідко поняття «музична грамотність» розуміють у вузькому сенсі – як володіння музично-теоретичними знаннями, нотною грамотою. Натомість, на думку таких науковців, як Н. Кьон, Г. Падалка, Е. Печерська, О. Ростовський та ін., якої дотримуємося і ми, це поняття набагато ширше і нотна грамота займає в ньому тільки певну частку. Нижче ми розглянемо складники музичної грамотності, які, на нашу думку, є найбільш важливими в системі музичної грамотності особистості.

У їх визначенні ми виходимо з думки Д. Кабалевського, який писав, що музична грамотність – це «...здатність сприймати музику як живе й образне мистецтво, народжене життям і нерозривно з ним пов'язане» [2, с. 12].

Сприйняття такого роду уможлиблюється на засадах:

- усвідомленого сприйняття музичних творів, що передбачає розвиток рефлексії, аналіз почуттів і емоцій, пережитих внаслідок прослуханого, та встановлення зв'язків між викликаними емоційними станами і музично-виразовими особливостями музичних феноменів;
 - розвитку диференційованого сприйняття, яке стосується музично-мовленнєвих та структурних особливостей твору;
- наявності художніх вражень від сприйняття різних видів мистецтва та естетично-оцінного ставлення до середовища, що стає запорукою утворення асоціацій, і як наслідок – збагачення творчого уявлення і усвідомлення художнього змісту музичних творів.

Формування зазначених здатностей відбувається передусім у процесі набуття школярами досвіду сприйняття музичних феноменів різних епох, стилів, напрямків, жанрів, виконавських традицій. Однак розвивального ефекту цей процес буде досягати тим більш ефективно, чим більш повно учні будуть усвідомлювати своєрідність, до певної міри унікальність застосованих у конкретному творі елементів музичної мови та засобів виконавської виразності. У свою чергу, ця усвідомленість має спиратися на оволодіння дітей навичками диференційованого сприйняття, порівняння й узагальнення зазначених мовленнєвих та виконавсько-виразних засобів.

Отже, навчаючи дітей, треба розвивати у них музичний слух, пам'ять, ладове, метро-ритмове, гармонічне чуття, здатність впізнавати й характеризувати певні елементи музичної мови. Натомість не менш важливим є завдання – навчати учнів зв'язувати їх визначення (лад, темп, характер мелодійного або ритмового малюнку, зміну динаміки тощо) з усвідомленням того, яким чином вони саме в такому комплексі сприяють створенню цілісного музичного образу даного характеру[4].

Також дуже важливо спонукати учнів до висловлення своїх думок. Тому вчитель має не «вкладати» у школярів сукупність знань, а проводити заняття на засадах демократичного, творчого стилю спілкування, рівноправного діалогу. Завданням учителя є всебічна підтримка ініціативи учнів щодо виразу власних емоцій, оцінок – як від загального враження, так і від результатів аналізу почутого, з метою чого варто застосовувати інтерактивні технології, зокрема – організовувати

колективні обговорення, дискусії, відео-презентації, сумісні інформаційно-творчі проекти тощо.

Включення в активну діяльність сприяє зміцненню в учнів інтересу до музичного мистецтва, спонукає до самостійного мислення, навчає їх рефлексувати та інтерпретувати твори і тим самим створює умови для вдосконалення в них культурного потенціалу.

Отже, набуття музичної грамотності школярами має сприяти здатності до особистого переживання й свідомого сприйняття музичних явищ у їх взаємозв'язку і взаємозалежності. Набуття музичної грамотності на таких засадах відкриває кожному учню можливість стати свідомим поціновувачем музичного мистецтва.

Література:

1. ANNEX to the Proposal for a Council Recommendation on Key Competences for Lifelong Learning - <https://ec.europa.eu/education/sites/education/files/annex-recommendation-key-competences-lifelong-learning.pdf>
2. Кабалевський Д. Б. (1982). Як розповідати дітям про музику. Київ : Музична Україна, 320.
3. Кьон Н. Г. Домберг О. (2020). Проблема наступності дошкільної і початкової музичної освіти в Україні The scientific heritage». Vol 2, No 52 (52) 28-31.
4. Мішеченко В. В. (2015). Музична грамота в структурі уроку музики в загальноосвітній школі. Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка. Сер. Педагогічні науки. Вип. 27, 175-179.

Лію Лібою (Китай), Грінченко А.М.

ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського»)

ДО ПРОБЛЕМИ СЛУХО-МОТОРНОЇ КООРДИНАЦІЇ ПІАНІСТА

Професійна здатність музиканта-піаніста визначається наявністю певних умінь і навичок та їх застосуванням у виконавській і педагогічній діяльності. Суттєвим професійним надбанням піаніста є навичок слухо-моторної координації. Недостатня розвиненість координації слуху та піаністичних рухів призведе до технічних помилок, не якісного звуковидобування, неможливості художньо-виконавського розкриття музичного образу, обмеження виконавського репертуару піаніста. Поліфункціональність даного навичка актуалізує необхідність його